

ĐỊNH HƯỚNG GIÁ TRỊ ĐẠO ĐỨC CỦA HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TẠI THÀNH PHỐ BÀ RỊA - VŨNG TÀU

Nhận bài:

25 – 09 – 2017

Chấp nhận đăng:

30 – 12 – 2017

<http://jshe.ued.udn.vn/>

Đông Văn Toàn^{a*}, Lê Thị Hằng^b

Tóm tắt: Giáo dục đạo đức và hình thành cho học sinh các giá trị đạo đức là một nội dung và nhiệm vụ quan trọng góp phần phát triển nhân cách toàn diện cho học sinh THPT. Trên cơ sở đánh giá thực trạng về nhận thức hệ thống giá trị đạo đức cần thiết của học sinh THPT như: nhận thức hệ thống giá trị đạo đức trong mối quan hệ với bản thân, nhận thức các giá trị trong mối quan hệ với gia đình, nhận thức các giá trị trong mối quan hệ với thầy cô, nhận thức các giá trị đạo đức trong mối quan hệ với bạn bè; chúng tôi nhận thấy những yếu tố nhận thức này sẽ tác động trực tiếp đến thái độ và hành vi của các em trong học tập và rèn luyện góp phần hình thành và phát triển nhân cách sau này. Tuy nhiên, nhiều học sinh còn ở mức độ phân vân đối với từng giá trị cụ thể, điều này cần phải có sự định hướng cho các em về nhận thức đúng đắn các giá trị đạo đức. Từ đó, chúng tôi đề xuất những kiến nghị với các lực lượng giáo dục góp phần nâng cao nhận thức đúng đắn và có thái độ, hành vi chuẩn mực trong giáo dục để hình thành và phát triển nhân cách cho thế hệ trẻ trong tương lai.

Từ khóa: định hướng; giá trị; đạo đức; thầy cô; gia đình; bạn bè.

1. Đặt vấn đề

Cùng xu hướng phát triển mạnh mẽ chung của thế giới, trong chủ trương phát triển đất nước, Đảng ta luôn đặt ra yêu cầu phải gắn tăng trưởng kinh tế với tiến bộ đạo đức và công bằng xã hội, vừa phát triển kinh tế thị trường, đồng thời phải bảo tồn và phát huy những giá trị đạo đức tốt đẹp của dân tộc Việt Nam. Mục tiêu của giáo dục phổ thông đã khẳng định: “Mục tiêu của giáo dục phổ thông là giúp học sinh phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản, phát triển năng lực cá nhân, tính năng động và sáng tạo, hình thành nhân cách con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa, xây dựng tư cách và trách nhiệm công dân; chuẩn bị cho học sinh tiếp tục học lên hoặc đi vào cuộc sống lao động, tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” [Điều 17, Luật Giáo dục 2005; 8].

Hồ Chí Minh cũng đã từng khẳng định “Người có

tài mà không có đức là người vô dụng, Người có đức mà không có tài làm việc gì cũng khó”; chạy theo danh vọng, tiền tài mà quên đi giá trị đạo đức cốt lõi, con người sẽ trở nên tha hóa. Mất giá trị đạo đức có nghĩa là mất đi nhân cách của chính mình. Với ý nghĩa đó, vấn đề giáo dục đạo đức luôn được sự quan tâm của gia đình, nhà trường và xã hội. Ngày nay, dưới ảnh hưởng mạnh mẽ của hội nhập quốc tế, kinh tế thị trường, cuộc cách mạng khoa học - kỹ thuật đã và đang tác động trực tiếp theo cả hai hướng tích cực và tiêu cực đến giáo dục đạo đức cho học sinh Trung học phổ thông (THPT). Hiện tượng, hành vi, lối sống thiếu lành mạnh, suy thoái đạo đức không còn là vấn đề xa lạ đối với xã hội. Hơn bao giờ hết, bản thân mỗi người, gia đình, bạn bè, nhà trường, xã hội cần thức tỉnh nhận thức và quan tâm sâu sắc về giáo dục giá trị đạo đức cho học sinh THPT.

2. Nội dung

Chúng tôi đã tiến hành khảo sát 450 học sinh cả 3 khối (10;11;12) thuộc ba trường Trung học phổ thông: Châu Thành; Trần Quang Khải và Trung tâm Giáo dục thường xuyên thành phố Bà Rịa. Trong đó mỗi trường chọn 150 học sinh khảo sát. Bên cạnh đó, chúng tôi còn

^aTrường Đại học Thủ Dầu Một, Tỉnh Bình Dương

^bTrường Đại học Nguyễn Tất Thành, TP Hồ Chí Minh

* Liên hệ tác giả

Đông Văn Toàn

Email: toandv@tdmu.edu.vn

tiến hành khảo sát sâu thu thập ý kiến cá nhân học sinh về các giá trị đạo đức và nhận thức về hành vi đạo đức. Kết quả khảo sát, sau khi phân tích và xử lý đã cho chúng tôi kết quả như sau:

2.1 Nhận thức về hệ thống giá trị đạo đức cần thiết của học sinh Trung học phổ thông trên địa bàn thành phố Bà Rịa - Vũng Tàu

2.1.1. Nhận thức hệ thống giá trị đạo đức trong mối quan hệ với bản thân

Thực tế xã hội hiện nay cho thấy việc nhận thức được các giá trị cho bản thân là điều vô cùng quan trọng và cần thiết. Từ nhận thức về giá trị đạo đức, học sinh THPT mới có thái độ và hành vi đạo đức phù hợp với nhu cầu của bản thân và chuẩn mực của xã hội, chúng tôi đã đưa ra 15 giá trị trong mối quan hệ bản thân của học sinh THPT. Kết quả khảo sát được thể hiện qua Bảng 1.

Bảng 1. Nhận thức về các giá trị đạo đức đối với bản thân

Stt	Giá trị	Trung bình	Độ lệch chuẩn	Thứ hạng
1	Tự trọng	3,57	0,63	3
2	Trung thực	3,53	0,61	7
3	Khiêm tốn	3,19	0,8	11
4	Lạc quan	3,10	0,91	15
5	Tự do	3,46	0,75	6
6	Kiên trì	3,41	0,69	8
7	Uy tín	4,00	0,53	1
8	Tôn trọng	3,57	0,64	4
9	Đồng cảm	3,16	0,83	14
10	Chung thủy	3,26	0,92	9
11	Giản dị	3,22	0,87	10
12	Đoàn kết	3,61	0,56	2
13	Biết ơn	3,57	0,68	5
14	Can đảm	3,29	0,89	13
15	Tin tưởng	3,47	0,82	12
ĐTB chung		3,42	0,74	

Kết quả ở Bảng 1 cho thấy, trong mối quan hệ với bản thân, hầu hết các em có sự nhận thức về các giá trị đồng đều và khá cao. Các điểm trung bình của 15 giá trị đều ở trên mức (ĐTB=3,2 điểm), ở mức cần thiết trong mối quan hệ bản thân, không có sự chênh lệch quá cao giữa các giá trị. Giá trị uy tín là giá trị được xếp ở vị trí thứ đối với các em chữ “tín” hết sức quan trọng, đó là lí do vì sao các em lựa chọn giá trị uy tín. Em Tr. Q. Th chia sẻ: “Đối với em, việc giữ uy tín rất quan trọng, vì

khi em giữ được uy tín với mọi người đặc biệt là với bạn bè thì các bạn rất quý mến và tin tưởng”, “Em cần nhiều giá trị nhưng em vẫn thấy uy tín rất cần thiết, vì khi em có uy tín với mọi người thì mới thuyết phục được mọi người”. Theo sau giá trị uy tín, giá trị đoàn kết cũng được các em đánh giá rất cao, ở mức cần thiết (ĐTB=3,61 điểm) em Ng. Đ. Th lớp 11A2 nói “Em nghĩ giá trị đoàn kết quan trọng với bản thân mình hơn vì khi đoàn kết mới tạo được sức mạnh, vượt qua khó khăn, ngày xưa cũng nhờ sự đoàn kết của mỗi người dân, đất nước ta mới thắng được giặc ngoại xâm”. Tiếp đến giá trị biết ơn và tôn trọng được các em đánh giá tương đương nhau ở mức (ĐTB=3,57 điểm), em Ng. T. T. X lớp 12 Trường THPT Châu Thành nói “Đối với em giá trị nào cũng đều cần cho bản thân, tuy nhiên mỗi cá nhân cần nhìn nhận giá trị nào là cần thiết nhất cho bản thân ở thời điểm nào đó mà thôi, ví dụ như em, em lại thấy uy tín không quan trọng mà em nghĩ em là con gái quan trọng là phải chung thủy, trung thực, lạc quan, biết ơn...nên để đánh giá được giá trị nào quan trọng nhất thật khó vì em cần tất cả các giá trị”. Học sinh THPT đang ở lứa tuổi tràn đầy sức sống, nhiều ước mơ thể nhưng các em lại không đánh giá cao giá trị lạc quan, có thể giải thích sự nhận thức này như sau: Tuổi học sinh THPT mặc dù đã bước qua giai đoạn khủng hoảng, tuy nhiên những suy nghĩ về những vấn đề xung quanh các em vẫn chưa sâu sắc và vẫn còn bồng bột, chính vì vậy các em vẫn rơi vào tình trạng thiếu tự tin vào bản thân mình các em chưa đánh giá cao giá trị lạc quan, giá trị này ở mức thấp nhất (ĐTB=3,1 điểm). Em H. Tr. H chia sẻ: “Giờ em thấy xã hội có nhiều bất công quá, người giàu có tiền coi thường mọi thứ, người giỏi chưa chắc đã có cuộc sống hạnh phúc, cứ là có điều kiện, con cha cháu ông là được trọng dụng, nên em thấy lo lắng không biết rồi sau này sẽ như thế nào, em thấy mất tự tin vào bản thân không còn lạc quan nữa”. Đây cũng là một vấn đề đặt ra cho nhà trường và các bậc phụ huynh. Nhà trường và phụ huynh cần phải động viên, quan tâm các em để các em tự tin vào bản thân, có sự lạc quan trong cuộc sống và trong học tập. Ngoài ra trong mối quan hệ với bản thân, so với những giá trị trên, các em cũng không đánh giá cao giá trị đồng cảm, mức độ cần thiết cho giá trị này (ĐTB=3,16 điểm) và giá trị khiêm tốn (ĐTB=3,19 điểm).

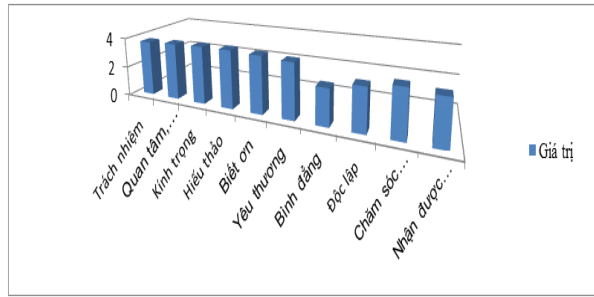
Như vậy xét trong mối quan hệ với bản thân, các em đánh giá tương đối cao các giá trị đạo đức. Mặc dù

không đáng kể nhưng vẫn còn có sự chênh lệch giữa các giá trị, vì thế vấn đề đặt ra cần sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường để các em có sự định hướng giá trị một cách đồng bộ.

2.1.2. Nhận thức các giá trị trong mối quan hệ với gia đình

Để tìm hiểu rõ hơn về nhận thức trong mối quan hệ với gia đình, chúng tôi đã đưa ra 10 giá trị đánh giá nhận thức của các em. Trong đó, ĐTB chung là (3,38 điểm) và (ĐLC=0,69 điểm). Theo sự nhận thức của các em, trong mối quan hệ với cha mẹ hiểu thảo là giá trị mẫu chốt và quan trọng nhất học sinh THPT đánh giá rất cao giá trị này, tỉ lệ trung bình của giá trị hiểu thảo lên tới (3,87 điểm) ở vào mức rất cần thiết, cao vượt trội so với các giá trị khác, điều này chứng tỏ dù ở thời đại nào các em vẫn coi trọng gia đình. Học sinh THPT mong muốn được thể hiện lòng yêu thương, hiểu thảo, kính trọng đối với cha mẹ. Vì thế, tiếp sau giá trị hiểu thảo, các giá trị như kính trọng, quan tâm, chăm sóc được đánh giá ở mức cao. Kết quả cuộc phỏng vấn sâu của chúng tôi càng cho thấy rõ điều này. Bạn Ng. M. K, học sinh lớp 11, Trường THPT Châu Thành, Bà Rịa cho rằng: *“Dĩ nhiên là con thì phải hiểu thảo với cha mẹ rồi. Em rất thương cha mẹ em, cha mẹ em vất vả nuôi 3 anh em em ăn học, nên em phải cố gắng học tốt để sau này báo hiếu với cha mẹ”*. Một học sinh khác ở Trường THPT Trần Quang Khải nói: *“Em nghĩ đã là một người con thì luôn phải hiểu thảo với cha mẹ vì em thấy không ai thương con bằng cha mẹ, cha mẹ em luôn cố gắng làm việc để giành tất cả những gì tốt đẹp cho con của mình”*. Điều này càng được thể hiện rõ trong những giá trị mà học sinh THPT ít lựa chọn như nhận được sự chăm sóc, độc lập, bình đẳng. Bạn T. Th. Tr, học sinh lớp 12 TTGD TX nói: *“Con phải hiểu thảo, kính trọng cha mẹ, không thể nào đòi bình đẳng với cha mẹ, cha mẹ sinh ra em, nuôi em lớn làm sao em có thể đòi quyền bình đẳng”*.

Như vậy, trong mối quan hệ với gia đình, học sinh thể hiện nhất quán quan điểm của bản thân đối với các giá trị đạo đức, đó là lòng hiểu thảo, kính trọng. Đây là một tín hiệu đáng mừng khi giới trẻ ngày nay dưới tác động của nhiều nhân tố nhưng vẫn coi trọng yếu tố gia đình.

Biểu đồ 1. Các giá trị đạo đức cần thiết trong mối quan hệ với gia đình

2.1.3. Nhận thức các giá trị trong mối quan hệ với thầy cô

Ngoài yếu tố gia đình, nhà trường đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc định hướng giá trị. Thông qua nhà trường, dưới sự dạy bảo của thầy cô giáo, các em có được sự định hướng đúng đắn đồng thời thầy cô cũng chính là người tạo dựng hành trang, xây dựng tương lai cho các em.

Bảng 2. Các giá trị đạo đức cần thiết trong mối quan hệ với thầy cô

Stt	Giá trị	Trung bình	Độ lệch chuẩn	Thứ hạng
1	Kính trọng	3,8	0,41	1
2	Trung thực	3,6	0,53	3
3	Thăng tiến	3,21	0,83	4
4	Biết ơn	3,63	0,60	2
5	Hi sinh	2,44	0,95	7
6	Tin tưởng	3,14	0,90	5
7	Phụ thuộc	1,72	0,88	9
8	Nhiệt thành	3,0	0,88	6
9	Bình đẳng	2,4	1,09	8
10	Vô tâm	1,3	0,67	10
ĐTB chung		2,82	0,77	

Học sinh THPT có xu hướng lựa chọn các giá trị ở thứ hạng cao như kính trọng, biết ơn, trung thực. Điểm trung bình cho sự lựa chọn các giá trị kính trọng (ĐTB=3,8 điểm), biết ơn (ĐTB=3,65 điểm), trung thực (ĐTB=3,6 điểm); điều này cho thấy tầm quan trọng, vai trò của thầy cô giáo trong mối quan hệ của các em chứng tỏ rằng học sinh vẫn giữ được truyền thống tôn sư trọng đạo, trong gia đình có hiếu với cha mẹ, đến trường kính trọng thầy cô giáo. Hiện nay nhà trường các cấp đang lo ngại sự xuống cấp giá trị đạo đức của học sinh, nhưng với con số chúng tôi thu nhận được qua nghiên cứu này là một điều đáng mừng, các em vẫn coi

trọng những giá trị đạo đức cốt lõi trong mối quan hệ với thầy cô. Chúng tôi đã tiến hành phỏng vấn sâu đối với một số em ở ba trường. Em L. H. B. Tr lớp 12 Trường THPT Châu Thành nói: “*Em nghĩ, trường học như ngôi nhà thứ hai, thầy cô cũng như những người cha người mẹ thứ hai, bố mẹ sinh em ra, nuôi em khôn lớn, thầy cô cho em kiến thức, nên em nghĩ nếu không có sự dạy bảo của thầy cô thì chúng em không thể thành công được*”. Bạn Ng. Th. A lớp 11 Trường THPT Trần Quang Khải nói: “*Thầy cô cung cấp cho em nhiều kiến thức nên chúng em phải biết ơn và kính trọng thầy cô*”.

Như vậy học sinh Trung học phổ thông có xu hướng nhìn nhận các giá trị trong mối quan hệ với thầy cô thể hiện sự kính trọng, biết ơn sâu sắc. Những giá trị ở thứ hạng thấp như vô tâm, bình đẳng, phụ thuộc ít được học sinh lựa chọn, đồng tình đó cũng là vấn đề khiến chúng ta cần suy nghĩ phải có biện pháp để thay đổi nhận thức của số nhỏ học sinh về những giá trị mang tính tiêu cực. Muốn làm được điều này, phụ thuộc rất lớn vào sự quan tâm, phối hợp của gia đình, nhà trường.

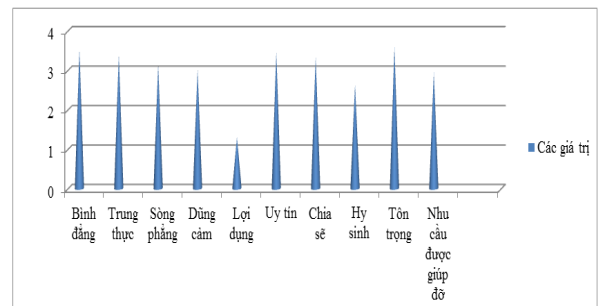
2.1.4. Nhận thức các giá trị đạo đức trong mối quan hệ với bạn bè

Tình cảm bạn bè trong lứa tuổi THPT là tình cảm đẹp, trong sáng và để lại nhiều ấn tượng trong đời sống của học sinh. Tình cảm bạn bè cũng là yếu tố tác động đến nhận thức, tâm tư, tình cảm của mỗi em học sinh, sự tác động của mối quan hệ bạn bè có thể giúp các em học tập tốt và có sự cố gắng nỗ lực để vượt qua khó khăn. Tuy nhiên, cũng không loại trừ, chính sự lôi kéo của bạn bè là nguyên nhân dẫn đến sự sa ngã vào những tệ nạn xã hội. Chúng tôi đã đưa ra 10 giá trị đạo đức trong mối quan hệ bạn bè để tìm hiểu nhận thức của học sinh lứa tuổi này đối với bạn bè. ĐTB chung là (3,03 điểm) và (ĐLC=0,81 điểm).

Với 10 giá trị chúng tôi đưa ra có 8 giá trị theo xu hướng tích cực và 2 giá trị được đánh giá là tiêu cực. Trong 8 giá trị tích cực, điểm trung bình của các giá trị tích cực này ở mức cần thiết (ĐTB \geq 3,0 điểm), với số liệu này cho thấy, học sinh đánh giá tầm quan trọng của các giá trị trong mối quan hệ bạn bè khá cao và đồng đều, sự chênh lệch giữa các giá trị tích cực không đáng kể. Những giá trị tiêu cực chúng tôi đưa ra đều nhận được sự lựa chọn ở mức thấp. Theo các em học sinh THPT ở ba trường, đối với bạn bè yêu cầu giá trị tôn trọng là quan trọng nhất, điều này thể hiện rõ với trung

bình các em lựa chọn giá trị này lên tới (3,59 điểm), đứng vị trí số một ở mức rất cần thiết, cao nhất trong tổng số 10 giá trị chúng tôi nêu ra. Tiếp theo là giá trị bình đẳng và uy tín là những giá trị các em lựa chọn và yêu cầu trong mối quan hệ bạn bè. Học sinh Trung học phổ thông là thời kỳ tình cảm bạn bè rất phát triển, sẽ có những người bạn thân để chia sẻ những niềm vui, những khó khăn trong học tập, cuộc sống. Chính vì vậy, việc yêu cầu cao trong mối quan hệ bạn bè là một điều tất yếu của lứa tuổi này.

Trên bảng xếp hạng những giá trị hầu hết không ưu tiên lựa chọn các giá trị trong mối quan hệ bạn bè như lợi dụng, yêu cầu được giúp đỡ, sự hi sinh. Bạn Đ.C. Kh lớp 12 Trường THPT Châu Thành nói rằng: “*Theo em bạn bè chơi với nhau dựa trên sự tin tưởng, chia sẻ, tôn trọng nhau như vậy mới chơi được với nhau lâu, còn những người bạn chỉ lợi dụng người khác em rất ghét, em cũng không bao giờ chơi và có những người bạn như thế*”. Nhận thức của giá trị này được chứng minh qua điểm trung bình lựa chọn cho giá trị lợi dụng (ĐTB= 1,3 điểm) ở mức không cần thiết, cận mức hoàn toàn không cần thiết và cũng đứng vị trí thấp nhất trong bảng xếp hạng.

Biểu đồ 2. Các giá trị đạo đức cần thiết trong mối quan hệ với bạn bè

2.1.5. Thái độ đạo đức của học sinh Trung học phổ thông thành phố Bà Rịa - Vũng Tàu

Thái độ chính là biểu hiện tình cảm của một cá nhân về một vấn đề nào đó, nó được thể hiện qua sự đồng tình hay không đồng tình hoặc nhận định như thế nào về một vấn đề của chính mình hoặc của những người xung quanh thông qua giao tiếp, ứng xử.

Để tìm hiểu thái độ về các giá trị đạo đức của các em học sinh Trung học phổ thông thành phố Bà Rịa - Vũng Tàu, chúng tôi đưa ra 40 câu hỏi xoay quanh những vấn đề đạo đức trong các mối quan hệ của các

em. Mục đích của những nhận định này giúp chúng tôi tìm hiểu thái độ của học sinh đối với những giá trị đạo đức bằng cách vừa lồng ghép những thái độ tích cực và những thái độ tiêu cực; qua đó để học sinh đánh giá, bày tỏ thái độ của mình thông qua một số giá trị cụ thể. Theo bảng số liệu, nhìn chung đa số các em học sinh có thái độ đánh giá tích cực đối với những giá trị đạo đức. ĐTB chung (2,73 điểm) và (ĐLC=1,00).

Trong phần nhận thức, học sinh Trung học phổ thông đánh giá rất cao giá trị biết ơn đến phần đánh giá thái độ của các em, một lần nữa có thể khẳng định được sự nhận thức đúng đắn của đa số học sinh Trung học phổ thông tại thành phố Bà Rịa. Với tỉ lệ trung bình (3,71 điểm) thể hiện thái độ cao nhất của các em về việc biết ơn những anh hùng đã hi sinh vì đất nước. Học sinh Trung học phổ thông vẫn gìn giữ được những truyền thống quý báu của dân tộc “uống nước nhớ nguồn”, không quên công lao to lớn của những người đã đổ xương máu hi sinh cho các em một bầu trời màu xanh để học tập, phấn đấu. Để làm rõ thêm vấn đề này, chúng tôi đã tiến hành phỏng vấn sâu một số em học sinh ở ba trường, các em đều có nhận định: “*Không phải tự nhiên bọn em mới có một cuộc sống hòa bình như hôm nay, em biết ơn và khâm phục những anh hùng đã không tiếc xương máu ngã xuống để bảo vệ hòa bình cho chúng em*”. Kế tiếp các em đồng tình và có thái độ tích cực đối với việc biết ơn cha mẹ sâu sắc, đứng vị trí thứ 3 (ĐTB=3,59 điểm) sau thái độ tự hào và thể hiện tình yêu quê hương đất nước. Ngoài ra các em cũng thể hiện thái độ tích cực với những giá trị như: biết ơn thầy cô giáo, giữ lời hứa với bạn bè, thái độ thương người khi họ gặp hoạn nạn... Trong mối quan hệ cá nhân, các em thể hiện thái độ đồng tình luôn chịu trách nhiệm với những gì mình đã làm (ĐTB=3,33 điểm); thể hiện sự khoan dung, độ lượng trong cách cư xử với mọi người xung quanh, tha thứ bỏ qua lỗi lầm của người khác (ĐTB=3,11 điểm).

Trong mối quan hệ bạn bè, các em có tình cảm tốt đối với việc thể hiện lòng tin, giữ lời hứa với bạn và biết quan tâm chia sẻ với nhau (ĐTB=3,08 điểm). Các em luôn có thái độ tích cực đối với việc giúp đỡ bạn và khuyên những người bạn chưa tốt.

Là một thành viên trong xã hội, các em không chỉ quan tâm tới chính mình mà còn phải quan tâm tới những người xung quanh mình đồng thời nghiêm chỉnh chấp hành những nội quy của môi trường các em đang sống. Trong gia đình hiếu thảo với cha mẹ, đến trường

chấp hành mọi nội quy của nhà trường đề ra (ĐTB=3,22 điểm), ra ngoài xã hội chấp hành những nội quy chung của pháp luật, có ý thức giữ gìn môi trường xanh sạch đẹp, điều này được thể hiện rõ khi sự đồng tình của các em đối với những bạn xả rác bừa bãi, vô ý thức với điểm trung bình là (3,08 điểm).

Đặc biệt học sinh Trung học phổ thông thể hiện thái độ phản kháng đối với những hành vi chống phá đất nước, những người dối trá, những biểu hiện thiếu văn hóa, không tôn trọng cha mẹ, thầy cô giáo. Theo dõi trên bảng dựa trên những nhận định tiêu cực cho thấy, sự lựa chọn đối với những thái độ tiêu cực tương đối thấp. Chỉ có một số nhỏ các em học sinh đồng tình với việc đặt lợi ích của bản thân lên trên lợi ích của người khác (ĐTB=1,69 điểm), học tập không chỉ kiếm tiền (ĐTB=1,54 điểm) nằm ở mức không cần thiết. Mặt khác cũng chỉ có một số ít em đồng tình với việc chỉ biết ơn thầy cô giáo dạy mình trên lớp hay luôn tỏ ra nổi bật giữa bạn bè (ĐTB=1,75 điểm).

Như vậy so với phần nhận thức trên có thể kết luận rằng kết quả nhận thức và thái độ khá tương đồng. Các em vẫn ưu tiên lựa chọn và thể hiện thái độ đồng tình với những giá trị biết ơn cha mẹ, thầy cô, đối với bạn bè là sự chia sẻ, quan tâm nhau và giữ lời hứa.

Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận các em vẫn chưa nhận thức đúng cũng như có thái độ chưa tích cực hoặc thái độ lệch lạc đối với những giá trị cần thiết cho bản thân.

3. Kết luận và kiến nghị

3.1. Kết luận

Qua phân tích kết quả khảo sát, chúng tôi thấy rằng: thái độ và hành vi của học sinh Trung học phổ thông thành phố Bà Rịa - Vũng Tàu khá tốt. Các em đã có xu hướng hành vi tích cực phù hợp với nhận thức và thái độ của các em. Với lứa tuổi đang chịu sự chi phối mạnh mẽ từ gia đình và nhà trường chính vì vậy, các em cũng nhận thức được những yếu tố tác động mạnh mẽ đến việc định hướng giá trị đạo đức của các em, trong đó gia đình giữ vai trò quan trọng. Gia đình, nhà trường cần quan tâm, động viên và có những biện pháp nhằm giúp các em có sự định hướng giá trị đạo đức đúng đắn và toàn diện không chỉ về tài năng mà cả về phẩm chất.

Có thể nói, đạo đức là một mặt không thể thiếu để nói lên bộ mặt nhân cách của con người. Trước sự tác động của xã hội hiện nay có nhiều giá trị đạo đức đang bị lệch chuẩn nếu không muốn nói là bị sa sút. Chính vì

vậy, nghiên cứu định hướng các giá trị đạo đức cho học THPT ở thành phố Bà Rịa - Vũng Tàu càng cho thấy hướng nghiên cứu là cần thiết, đem lại cả ý nghĩa lý luận và thực tiễn.

Từ việc nhận thức về các mối quan hệ của các em như: nhận thức hệ thống giá trị đạo đức trong mối quan hệ với bản thân, nhận thức các giá trị trong mối quan hệ với gia đình, nhận thức các giá trị trong mối quan hệ với thầy cô, nhận thức các giá trị đạo đức trong mối quan hệ với bạn bè; các lực lượng giáo dục cũng có những biện pháp phù hợp, tăng cường sự phối hợp giữa các lực lượng trong giáo dục và phát triển nhân cách cho học sinh. Nhà trường tăng cường giáo dục đạo đức cho học sinh thông qua lồng ghép nhiều môn học kết hợp với người thực việc thực, tăng cường các hoạt động trải nghiệm, giáo dục đạo đức cho các em bằng chính những tấm gương người tốt, việc tốt từ thầy cô, cha mẹ và mọi người xung quanh.

3.2. Kiến nghị

Từ kết quả nghiên cứu trên, tác giả đề xuất những kiến nghị nhằm tạo cơ sở để thực hiện các biện pháp nhằm nâng cao nhận thức, thái độ, hành vi của học sinh trong việc định hướng giá trị đạo đức.

a. Đối với nhà nước

Nhà nước và cơ quan chức năng cần nghiêm chỉnh thực hiện luật pháp, cương quyết bài trừ tham ô, tham nhũng và các tệ nạn xã hội, có chiến lược chọn lọc những giá trị văn hóa du nhập từ nước ngoài, đồng thời có biện pháp quản lý chặt chẽ mạng lưới truyền thông, giúp các em có một môi trường sống lành mạnh. Thường xuyên có những cuộc thi với chủ đề uống nước nhớ nguồn, tôn vinh các giá trị đạo đức cần thiết cho thế hệ trẻ trong thời đại mới trên diện rộng, thu hút các đối tượng tham gia đặc biệt là học sinh Trung học phổ thông, nhằm tác động vào nhận thức, giúp các em có sự định hướng đúng đắn.

b. Đối với nhà trường

Quan tâm và có chiến lược, định hướng, đưa ra những chuẩn giá trị đạo đức cần thiết cho lứa tuổi học sinh Trung học phổ thông một cách đồng bộ, thường xuyên. Áp dụng các biện pháp tác động trong quá trình giáo dục học sinh, đồng thời tổ chức các buổi thảo luận có chủ đề, các chương trình ngoại khóa nhằm hướng đến các giá trị đạo đức tốt đẹp

c. Đối với gia đình

Các bậc phụ huynh cần thấy rõ được vai trò của giá trị đạo đức trong việc hình thành nhân cách của các em đồng thời luôn quan tâm giáo dục đạo đức cho con cái, giúp các em định hướng được các giá trị đạo đức tích cực. Phân đấu trở thành những gia đình văn hóa, có nếp sống lành mạnh, gương mẫu trong công việc, trong giao tiếp với các thành viên trong gia đình và với những người xung quanh, luôn là tấm gương mẫu mực cho các em noi theo.

d. Đối với các tổ chức khác

Đoàn, hội thanh niên cần thúc đẩy những phong trào giáo dục học sinh biết hướng về cộng đồng, biết quan tâm đến những giá trị đạo đức bằng những chương trình sâu và rộng. Cần tạo ra hiệu ứng lan tỏa để học sinh sẽ tác động lẫn nhau ở những giá trị đạo đức, trở thành mối quan tâm và tiêu chuẩn hướng đến trong nhận thức - thái độ và hành vi của mỗi học sinh. Nên thúc đẩy quá trình điều chỉnh và tự điều chỉnh để học sinh thực sự chú trọng đến những giá trị đạo đức trong định hướng lối sống của mình.

Tài liệu tham khảo

- [1] Hoàng Anh (2007). *Thực trạng định hướng giá trị đạo đức của sinh viên sư phạm TPHCM*. Luận văn thạc sĩ Tâm lý học, Trường Đại học Sư phạm Tp.HCM.
- [2] Lê Trọng Ân (2005). Tư tưởng triết học đạo đức. *Tạp chí Triết học*, 1(164), 16-20.
- [3] Lê Thị Tuyết Ba (2003). *Chuẩn mực đạo đức trong bối cảnh của nền kinh tế thị trường ở nước ta hiện nay*. Luận văn thạc sĩ Tâm lý học, Trường Đại học Sư phạm Tp.HCM.
- [4] Nguyễn Ngọc Bích (2000). *Tâm lý học nhân cách*. NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội.
- [5] Bùi Thị Bích (2006). *Thực trạng định hướng giá trị lối sống của sinh viên ở một số trường đại học tại TP. Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay*. Luận văn thạc sĩ Tâm lý học, Trường Đại học Sư phạm Tp.HCM.
- [6] Phạm Khắc Chương, Hà Nhật Thăng (1998). *Đạo đức học*. NXB Hà Nội.
- [7] Dương Tự Đàm (1996). *Định hướng giá trị của thanh niên, sinh viên trong sự nghiệp đổi mới ở Việt Nam*. Luận án Tiến sĩ Triết học.
- [8] Luật Giáo dục sửa đổi năm 2005.

ORIENTING ETHICAL VALUES OF HIGH SCHOOL STUDENTS AT BA RIA - VUNG TAU CITY

Abstract: Ethical education and the formation of students moral values is an important mission contributing to the development of comprehensive personalities for high school students.

Based on the assessment of the perception of the ethical value system of high school students such as perceptions of the system of moral values in relation to the self, perception of the values in relation to the family, perception of the values in relation to teachers; perception of the moral values in relation to friends, we realize that these cognitive factors will directly affect students' attitudes and behaviours in their learning and training, contributing to the formation and development of their future personalities. However, getting into specific values many students are still at a level of confusion, which leads to the necessity of orienting them towards to proper perception of moral values. We then proposes some suggestions to educational forces so that thay can help to raise awareness, proper attitude and right behaviour in education in order to shape and develop the personality of the young generation in the future.

Key words: orientation; values; ethics; teachers; family; friends.